

ANALIZA DOSTĘPNOŚCI OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GRODZISKU MAZOWIECKIM

**OPRACOWANIE:
ZYGMENT MAREK KONARZEWSKI**

WRZESIEŃ 2013 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. Badanie przestrzeni publicznej Grodziska Mazowieckiego w terenie

- 1.1 Apteki
- 1.2 Obiekty związane z opieką medyczną
- 1.3 Poczty
- 1.4 Banki
- 1.5 Obiekty związane z handlem
- 1.6 Obiekty związane z kulturą, sportem i rekreacją
- 1.7 Szkolnictwo ponadgimnazjalne
- 1.8 Urzędy i instytucje

2. Ankiety dotyczące dostępności obiektów użyteczności publicznej w mieście Grodzisk Mazowiecki

- 2.1 Opis respondentów
- 2.2 Aktywność ruchowa respondentów
- 2.3 Ocena środków transportu
- 2.4 Ocena dostępności obiektów użyteczności publicznej
- 2.5 Poczucie akceptacji społecznej

3. Dostępność stron internetowych dla osób niewidomych

Podsumowanie

WSTĘP

Ponad 500 milionów ludzi na świecie (10 procent populacji) cierpi z powodu różnego rodzaju niepełnosprawności. W Polsce w roku 1996 było 5430,6 tys. osób niepełnosprawnych (14,3% ogółu społeczeństwa)¹. Zatem w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki szacować można liczbę osób niepełnosprawnych, z orzeczoną stopniem niepełnosprawności na ponad **5 tysięcy**. W związku z tym warto zastanowić się nad sytuacją tych osób i spróbować udzielić odpowiedzi na takie m.in. pytania: kim są osoby niepełnosprawne, z jakimi problemami i trudnościami spotykają się na co dzień, jak odnosi się do nich społeczeństwo, w jaki sposób można pomóc tym ludziom. Jako pierwszy krok ku temu może posłużyć niniejsze opracowanie.

Prawa osób niepełnosprawnych są chronione przez zapisy zawarte w **Konstytucji RP** oraz ustawach zwykłych, np. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, przyjęta w 1997 roku uchwałą Sejmu, określa natomiast prawa osób niepełnosprawnych do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym, do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji społecznej;
- nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej;
- pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
- zatrudnienia na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz do korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględniania tych kosztów w systemie podatkowym;
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;
- posiadania samorządnej reprezentacji swojego środowiska oraz konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób.

Natomiast kwestię dostosowania budowanych obiektów reguluje ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku – **Prawo Budowlane**. Prawo budowlane określa, że „obiekt budowlany należy projektować i budować w sposób zapewniający (...) m.in. niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich”². Zapis ten ma za zadanie

¹ Balcerzak-Paradowska B., red., Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce, Raport Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2002 r.

² Art. 5, ust 1, pkt. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku - Prawo Budowlane (Dz. U. z 2006 roku, Nr 156, poz. 1118, ze zm.)

umożliwić lub w znacznym stopniu ułatwić osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Obiekty użyteczności natomiast definiuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Zatem, jest to „budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy i socjalny.”³

Również członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązuje nas do przestrzegania prawa europejskiego. Dzięki niemu niepełnosprawni chronieni są również dzięki **Rezolucji 48/96 nt. Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych** (ang. *The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*) przyjęta w dniu 20 grudnia 1993 r. podczas 48. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Podstawową zasadą odnoszącą się wprost do środowiska fizycznego, a w szczególności przestrzeni publicznej jest zasada 5, mówiąca o dostępności, która ma następujące brzmienie: „Państwa (organizacje, władze lokalne) powinny zdawać sobie sprawę z ogromnego znaczenia problemu dostępności w procesie wyrównywania szans we wszystkich sferach życia społecznego.

Poza tym *Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych* (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities* – Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/ RES/61/106 z dnia 13 grudnia 2006 r.) wyraźnie podnosi konieczność zagwarantowania równości praw i szans osób niepełnosprawnych. Konwencja podkreśla znaczenie projektowania uniwersalnego oraz konieczność wprowadzenia przez poszczególne państwa standaryzacji rozwiązań przestrzennych, które zapewniłyby dostępność dla wszystkich użytkowników.

Istotne jest również zalecenie nr Rec(2006)5 Komitetu Ministrów Rady Europy przyjęte w dniu 5 kwietnia 2006 r. – **Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015**. Ogólnym celem działań jest tworzenie społeczeństwa dla wszystkich. Dostępne środowisko odgrywa kluczową rolę w tworzeniu bardziej integracyjnego społeczeństwa, w którym osoby niepełnosprawne mogą uczestniczyć w życiu codziennym. Wymaga to znajomości istniejących barier, włączając postawy i bariery fizyczne, a także zaangażowania w likwidację tych barier poprzez działania pozytywne i inne środki.

Bariery architektoniczne dotyczą wszystkich utrudnień występujących w budynku i jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub znacznie utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. W niniejszym opracowaniu pojawią się więc analizy dotyczące barier w otoczeniu osób niepełnosprawnych, występujące wokół obiektów użyteczności publicznej a także barier, które występują wewnątrz budynków. Bariery architektoniczne oznaczają trudności i przeszkody występujące przy korzystaniu z obiektów budowlanych, a także przeszkody utrudnia-

³ § 3, pkt. 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

jące lub uniemożliwiające poruszanie się w przestrzeni zurbanizowanej. Bariery techniczne, to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery lub zastosowanie odpowiednich urządzeń powinno powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie. Odrębne zagadnienie stanowią udogodnienia dla osób głuchoniemych i niewidomych. Bariery w komunikowaniu się są tymi czynnikami w życiu osoby niepełnosprawnej, które uniemożliwiają lub utrudniają osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Dotyczą one osób, które posiadają problemy ze słuchem lub wzrokiem. W takim rozumieniu likwidacją bariery w komunikowaniu się jest montaż wszystkich urządzeń rekompensujących osobie zaburzone funkcjonowanie zmysłów: wzroku oraz słuchu i mowy.

W niniejszym opracowaniu ukazano dostępność obiektów użyteczności publicznej poprzez badanie przestrzeni publicznej w Grodzisku Mazowieckim przez osoby niepełnosprawne od strony praktycznej, co zawarto w rozdziale pierwszym. dopełnieniem tego badania jest rozdział drugi, który zawiera ankietę wypełnioną przez różne grupy osób niepełnosprawnych, z różnych środowisk i z różnymi dysfunkcjami i stopniami niepełnosprawności. Dodatkowo przeprowadzono test stron internetowych związanych z Grodziskiem Mazowieckim przez osoby niewidome. Pozwoliło to ukazać pełniejszy obraz problemu.

1. BADANIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ GRODZISKA MAZOWIECKIEGO W TERENIE

Obiekty użyteczności publicznej w mieście Grodzisk Mazowiecki oraz szeroko pojęta przestrzeń publiczna badane były równolegle przez osoby o różnym rodzaju niepełnosprawności. W badaniu wzięły udział osoby niepełnosprawne ruchowo, poruszające się na wózku inwalidzkim, będące podopiecznymi Środowiskowego Domu Samopomocy KSN AW w Podkowie Leśnej oraz osoba niewidoma z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym. Jednocześnie zwracano uwagę na dostępność tych obiektów dla osób z innymi niepełnosprawnościami, w tym osób głuchoniemych, słabowidzących oraz z ograniczeniami ruchowymi. W grupie osób badających nie było osoby z wykształceniem inżynierskim budowlanym, ponieważ badanie miało na celu pokazanie strony praktycznej, a nie tylko w rozumieniu prawa budowlanego.

1.1 APTEKI

Apteki są obiektami pierwszej potrzeby dla osób chorych i niepełnosprawnych, niespełniając one niestety standardów nakładanych przez Unię Europejską, Rezolucję ONZ oraz przepisy krajowe. Choć widać starania właścicieli obiektów by udostępnić je wszystkim mieszkańcom miasta, to często są one niewystarczające. Brakuje zwykłego postawienia się w sytuacji tych osób, by zauważyć takie elementy wykluczenia jak zbyt wysoko znajdujące się okienko obsługi, w większości brak drzwi otwierających się automatycznie czy brak specjalnie wyznaczonych miejsc parkingowych.

Na szczęście często bariery architektoniczne rekompensowane są przez brak barier społecznych, przyjazną atmosferę i chęć pomocy.

W badaniu wzięło udział jedenaście aptek, które szczegółowo opisane są w poniższej tabeli. Dalej przedstawiono zdjęcia aptek i problemy dotyczący okienek obsługi, których wysokość uniemożliwia swobodne dokonanie transakcji oraz schodów bez podjazdu.

Problemy, które zostały opisane w pierwszym podrozdziale nie dotyczą jedynie aptek, ale wszystkich obiektów użyteczności publicznej. W mieście brakuje miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, wyznaczone są w miejscu odległym od obiektów albo gdy usytuowane są blisko, napotkać można po drodze do obiektu np. na wysokie krawężniki. Wymusza to korzystanie przez osoby niepełnosprawne z ciągów jezdnych, co może prowadzić do wypadków. Brak drzwi otwierających się automatycznie uniemożliwia osobie na wózku samodzielne się poruszanie, wymaga asysty osoby znajomej lub prośbienie o pomoc osoby nieznaną. To daje uczucie dyskomfortu i może powodować poczucie wykluczenia.

Apteka
przy ul. H. Sienkiewicza 43

LP	ADRES	SCHODY	PODJAZD	DRZWI AUTOMATYCZNE	MIEJSCA PARKINGOWE	INNE
1	ul. H. Sienkiewicza 43	są	jest ale brak poręczy	brak	jest, ale zbyt wysoki krawężnik	okienko za wysoko
2	ul. Daleka 24	są	jest ale brak poręczy	brak	brak	okienko za wysoko
3	ul. 11 Listopada 43	są	brak	brak	brak	specjalne okienko na zewnątrz wyznaczone dla osób niepełnosprawnych jest za wysoko, co utrudnia jego dostępność dla osób na wózkach
4	ul. 11 Listopada 38	brak	brak	są	brak	okienko za wysoko
5	ul. T. Bairda 37	są	jest	brak	brak	okienko za wysoko
6	ul. Spółdzielcza 11	są	jest ale brak poręczy	brak	brak	okienko za wysoko
7	ul. 1 Maja 12	są	brak	brak	brak	okienko za wysoko
8	ul. M. Kopernika 12	są	jest	brak	brak	okienko za wysoko
9	ul. Piaskowa 17a/18	brak	brak	brak	brak	okienko za wysoko
10	ul. R. Traugutta 31	brak	brak	brak	brak	okienko za wysoko
11	ul. L. Zondka 4	brak	brak	brak	brak	okienko za wysoko

Apteka
przy ul. 1 Maja

1.2 OBIEKTY ZWIĄZANE Z OPIEKĄ MEDYCZNĄ

Oprócz wspomnianych w poprzednim podrozdziale problemów, przy obiektach tj. przychodnie i szpitale, brakuje jeszcze wyraźnego oznakowania gabinetów – numeracji dużą czcionką oraz tablic informacyjnych. W obiektach wielokondygnacyjnych brak jest jaskrawego oznakowania pierwszego i ostatniego stopnia, co zwiększa ryzyko wypadku. Jest to niezwykle ważne ponieważ z obiektów tych korzystają również osoby bez orzeczonej niepełnosprawności, ale osoby słabowidzące czy poruszające się z trudnością z racji wieku. Z obiektów tych korzystają również często matki z dziećmi w wózkach, muszące się borykać z pokonywaniem barier architektonicznych.

Poniżej zestawienie ośmiu obiektów związanych z opieką medyczną, które wzięły udział w badaniu oraz zdjęcie dotyczące parkingu przy przychodni.

LP	OPIEKA MEDYCZNA	ADRES	SCHODY	PODJAZD	DRZWI AUTO-MATYCZNE	TOALETA DOSTOSOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	INNE
1	Szpital Zachodni im. Jana Pawła II	ul. Daleka 11	brak	jest	są	jest	są	w windzie brak oznakowania lub komunikatów dźwiękowych dla osób niewidomych i słabowidzących
2	NZOZ Przychodnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnień	ul. 1 Maja 15	są	jest	brak	jest	brak	podjazd trwale zastawiony stojakiem na rowery
3	NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej MALVITA	ul. R. Traugutta 40	brak	jest	brak	jest	brak	jest winda, za wysokie okienko
4	Przychodnia NZOZ „Lecznica Rodzinna”	ul. T. Kościuszki 21	są	jest	brak	brak	jest	jest winda, za wysokie okienko
5	NZOZ "MEDIKON"	ul. Sadowa 22	są	jest, ale za stromy	brak	jest	brak	jest winda, za wysoka lada
6	Przychodnia NZOZ "Eskulap Plus"	ul. H. Szczerkowskiego 17	są	jest, ale za stromy	brak	brak	brak	za wysokie okienko
7	„Medica” Lekarska Spółdzielnia Pracy Przychodnia Specjalistyczna	ul. 11 Listopada 48	są	brak	brak	brak	są, ale trzeba przejechać przez krawężnik	całkowity brak dostępu dla osób na wózkach
8	Przychodnia OPTIMA	ul. Bairda 56 lok. 7	brak	brak	brak	brak	brak i za wysoki krawężnik	za wysoka lada

Przychodnia przy ul. Kościuszki 21

Podczas badania w terenie obiektów opieki medycznej zobrazowaliśmy przykład przychodni, która jako jedyna w mieście ma wyznaczone miejsca dla osób niepełnosprawnych, ale było ono zajęte przez samochód osoby do tego nieuprawnionej.

Takie zachowania kierowców są widoczne w całym kraju, mimo różnego rodzaju akcji uświadamiających, nadal mają one miejsce. Problem jest brak wrażliwości na potrzeby innych, zbyt słabe piętnowanie społeczne takiego zachowania i być może za niskie kary czy luki prawne. Straż miejska nie może interweniować na terenie prywatnym, którym jest teren przychodni, ale dobrze by było, żeby zarządzający obiektem był czuły na takie sytuacje.

1.3 POCZTY

Grodziskie Urzędy Pocztowe powoli stają się coraz bardziej nowoczesne, jednak nadal brak w nich drzwi otwierających się automatycznie. Umożliwia się osobom na wózkach korzystanie z niższych okienek przeznaczonych do przyjmowania paczek, co zdaje się być satysfakcjonującym rozwiązaniem dla obu stron. Brak jest jednak miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych, są za wąskie lub dostęp do ciągów pieszych uniemożliwiają zbyt wysokie krawężniki. Wskazane byłoby zorganizowanie stanowiska z powiększalnikiem umożliwiającym wypełnianie druków dla osób słabo widzących. Poniżej zestawienie dotyczące obiektów Urzędów Pocztowych.

LP	ADRES	SCHODY	PODJAZD	DRZWI AUTOMATYCZNE	MIEJSCA PARKINGOWE	INNE
1	ul. E. Orzeszkowej 2a	brak	brak	brak	brak	
2	ul. H. Sienkiewicza 52	brak	brak	brak	jest wąskie	okienko dostosowane
3	ul. 1 Maja 2	są	jest	brak	wysoki próg, brak zjazdów	

1.4 BANKI

Podobnie jak w przypadku Urzędów Poczтовых, w bankach w Grodzisku Mazowieckim brak jest drzwi automatycznych oraz miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych lub dostosowane są one niewystarczająco. Dodatkowo zdarzają się zbyt strome podjazdy lub brak ich w ogóle, co wydaje się być dowodem na to, że osoby na wózkach nie są dla banków klientami wartymi uwagi. W jednym z banków występuje przy wejściu służa bezpieczeństwa z panelem do otwierania, który uniemożliwia dostanie się do obiektu osobom niewidzącym i na wózkach oraz toaleta dla klientów dostosowana dla osób niepełnosprawnych, ale znajdująca się na piętrze. Dobrą praktyką jest obsługa petentów przy biurkach, których wysokość jest przyjazna dla osób na wózkach. Wskazane byłoby również, aby pojawiło się stanowisko z powiększalnikiem. Poniżej zestawienie przykładowych siedmiu banków oraz zdjęcia trzech z nich.

LP	BANKI	ADRES	SCHODY	PODJAZD	DRZWI AUTOMATYCZNE	MIEJSCA PARKINGOWE	INNE
1	BANK SPÓŁDZIELCZY	ul. J. Kilińskiego 25	są	brak	brak	brak	
2	BANK ŚLĄSKI	Pl. Wolności 21	są	brak	brak	są, ale brak możliwości wyjazdu wózkiem z powodu zbyt wysokich krawężników	
3	Bank Pekao	ul. Armii Krajowej 16	są	jest, ale zbyt stromy	brak	brak	brak windy, wysokie okienka, służa utrudniająca dostęp
4	Nordea Bank	ul. H. Sienkiewicza 45	są	jest, ale zbyt stromy, do remontu	brak	są, ale brak możliwości wyjazdu wózkiem z powodu zbyt wysokich krawężników	wysoki próg uniemożliwiający osobie na wózku samodzielny wjazd
5	BANK WBK	ul. H. Sienkiewicza 45	są	jest, ale zbyt stromy, do remontu	brak	są, ale brak możliwości wyjazdu wózkiem z powodu zbyt wysokich krawężników	wysoki próg uniemożliwiający osobie na wózku samodzielny wjazd
6	ALIOR BANK	ul. H. Sienkiewicza 45	są	jest, ale zbyt stromy, do remontu	brak	są, ale brak możliwości wyjazdu wózkiem z powodu zbyt wysokich krawężników	wysoki próg uniemożliwiający osobie na wózku samodzielny wjazd
7	PKO BP	ul. H. Sienkiewicza 45	są	jest, ale zbyt stromy, do remontu	brak	są, ale brak możliwości wyjazdu wózkiem z powodu zbyt wysokich krawężników	brak dostępu na I piętro

Bank Nordea

Bank WBK

Alior Bank

1.5 OBIEKTY ZWIĄZANE Z HANDLEM

Choć większość małych sklepów jest niedostosowanych dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza tych poruszających się na wózkach, rekompensują to sklepy wielkopowierzchniowe. Problem jest jeszcze grodziska targowica, której miejsca parkingowe wyznaczone dla niepełnosprawnych znajdują się bardzo daleko od wejścia głównego i jest ich zbyt mała ilość. Tym bardziej, że parking ten jest również parkingiem pomocniczym dla cmentarza, basenu czy głównej stacji WKD. Wyjazd z wyznawczych miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych jest utrudniony ze względu na wysokie krawężniki. Również wiele z sektorów na terenie targowicy ma ograniczony dostęp dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich czy po prostu dla matek z wózkami. Brak jest tam też toalet dostosowanych dla osób niepełnosprawnych.

Poniżej zestawienie przykładowych sklepów wielkopowierzchniowych oraz targowicy i restauracji McDonald.

LP	OBIEKTY ZWIĄZANE Z HANDLEM	ADRES	SCHODY	PODJAZD	DRZWI AUTO-MATYCZNE	MIEJSCA PARKINGOWE	INNE
1	LIDL	ul. Królewska 57b	brak	brak	są	są	
2	CARREFUR	ul. Królewska 86	brak	brak	są	są	
3	BIEDRONKA	ul. Żyrardowska 35A	brak	brak	są	są	
4	BIEDRONKA	ul. Sienkiewicza 15	brak	brak	są	są	
5	BIEDRONKA	ul. Okrężna 51	brak	brak	są	są	
6	TARGOWICA	ul. Montwiłła 41	brak	brak	nie dotyczy	są	za daleko i za mało
7	MC DONALD	ul. Królewska 60	brak	brak	brak	są	

1.6 OBIEKTY ZWIĄZANE Z KULTURĄ, SPORTEM I REKREACJĄ

Pozytywnym przykładem obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych jest Centrum Kultury i Willa Radogoszcz. Również park Skarbków i stawy Goliana spełniają wszystkie potrzeby osób niepełnosprawnych. Świadczy to o wrażliwości projektantów i inwestorów oraz zapobiega wykluczeniu osób niepełnosprawnych, którzy tak jak zupełnie sprawni potrzebują kontaktu z kulturą, sportem i rekreacją. Basen Wodnik 2000 spełniałby również te potrzeby w pełni, gdyby miejsca parkingowe wyznaczono dla osób niepełnosprawnych bliżej obiektu, a podjazd byłby mniej stromy. W przypadku basenu jednak problem jest bardziej złożony niż w przypadku zwykłego sklepu czy apteki, więc tym bardziej należy zaznaczyć, że rozwiązania wewnątrz obiektu są w pełni zgodne z wymaganiami i potrzebami osób niepełnosprawnych.

LP	CZAS WOLNY: EDUKACJA, KULTURA, SPORT	ADRES	SCHO- DY	POD- JAZD	DRZWI AUTO- MA- TYCZNE	TOALETA DOSTO- SOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNO SPRAWNYCH	INNE
1	Centrum Kultury	ul. Spółdzielcza 9	są	jest	brak	jest	są	jest winda z informacją głosową dla osób niewidomych lub słabowidzących
2	Biblioteka Publiczna	ul. Spółdzielcza 9	są	jest	brak	jest	są	jest winda z informacją głosową dla osób niewidomych lub słabowidzących
3	Centrum Edukacji Kulturalnej „Radogoszcz”	ul. H. Sienkiewicza 31	są	brak	brak	jest	są	jest platforma dla wózków
4	Grodziska Hala Sportowa	ul. W. Westfala 3	są	jest	brak	jest	brak	
5	Świetlica	ul. W. Westfala 3	są	jest	brak	jest	brak	brak dostępu na I piętro
6	Pływalnia Miejska „Wodnik 2000”	ul. J. Montwiłła 41	są	jest, ale stromy	są	jest	są, ale daleko po drugiej stronie ulicy	

1.7 SZKOLNICTWO PONADGIMNAZJALNE

Przy badaniu obiektów związanych ze szkolnictwem wzięto pod uwagę jedynie szkoły ponadgimnazjalne. W Grodzisku Mazowieckim są dwie takie szkoły i w obu są podjazdy, ale brak jest drzwi otwieranych automatycznie, co uniemożliwia wejście do obiektu osobie niepełnosprawnej, poruszającej się na wózku, bez opiekuna. Brak jest również miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz wind na wyższe kondygnacje.

LP	SZKOLNICTWO PONAD- GIMNAZJALNE	ADRES	SCHO- DY	POD- JAZD	DRZWI AUTO- MA- TYCZNE	TOALETA DOSTO- SOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNO SPRAWNYCH	INNE
1	Zespół Szkół Nr 1	ul. Żwirki i Wigury 4	są	jest	brak	brak	brak	brak dostępu na wyższe piętra
2	Zespół Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2	ul. J. Kilińskiego 8c	są	jest	brak	jest	brak	brak dostępu na wyższe piętra

1.8 URZĘDY I INSTYTUCJE

Urzędy są sercem miasta, służą do kontaktu z mieszkańcami, wśród ich statutowych działań jest przecież służba mieszkańcom, ale przede wszystkim urzędy są odzwierciedleniem relacji z mieszkańcami. Nieprawidłowości w urzędach rzucają cień na miasto i na całe państwo, pokazują jakie są relacje między państwem a społeczeństwem.

W badaniach tych dużą wagę przyłożyliśmy do pokazania jak te instytucje dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych. Tym bardziej, że przepisy prawa międzynarodowego i krajowego obligują gospodarzy miast do przeciwdziałania wykluczeniom.

W tabeli poniżej przedstawiono większość ważnych urzędów i instytucji w Grodzisku Mazowieckim. Niestety wiele z nich jest zupełnie niedostępnych dla osób na wózkach. Wydawałoby się, że nowoczesny system wydawania numerków nie będzie wykluczał osób niepełnosprawnych, ale panele zamontowane są za wysoko dla osób na wózkach i bez informacji dźwiękowej dla osób niewidomych i słabo widzących. Niektóre obiekty, np. grodziska Prokuratura i Sąd mają w planach przeprowadzki i remonty. Mijmy nadzieję, że uwzględniające potrzeby również niepełnosprawnych mieszkańców. Brak wind w urzędach uniemożliwia udział mieszkańców na wózkach w posiedzeniach Rady Powiatowej i Miejskiej.

Z wyjątkiem Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego, w pozostałych instytucjach nie ma tłumacza języka migowego lub jest do niego utrudniony dostęp.

LP	URZĘDY I INSTYTUCJE	ADRES	SCHO- DY	POD- JAZD	DRZWI AUTOMA- TYCZNE	TOALETA DOSTO- SOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNO SPRAWNYCH	INNE
1.	URZĄD MIEJSKI	ul. T. Kościuszki 32A	brak	jest	brak	brak	są	brak windy na wyższe piętra
2.	STAROSTWO POWIATOWE	ul. T. Kościuszki 30	są	jest	brak	brak	są	brak windy na wyższe piętra
3.	GMINNE CEN- TRUM INFOR- MACJI	ul. T. Kościuszki 41	brak	jest	brak	jest	są	wysoki krawężnik przy parkingu
4.	STRAŻ MIEJSKA	ul. T. Kościuszki 41	brak	brak	brak	brak	są	wysoki próg, wysokie okienko obsługi, krawężnik przy parkingu
5.	URZĄD SKAR- BOWY	ul. Daleka 11	są	jest, ale stromy	brak	jest	są	w windzie jest za wysoko panel sterowania, brak oznakowania dla niewidomych, na sali obsługi klienta okienka są za wysokie

LP	URZĘDY I INSTYTUCJE	ADRES	SCHO- DY	POD- JAZD	DRZWI AUTOMA- TYCZNE	TOALETA DOSTO- SOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNO SPRAWNYCH	INNE
6.	WYDZIAŁ KOMUNIKACJI	ul. Daleka 11	są	jest, ale stromy	brak	brak	są	wysoko panel z pobieraniem nu- merków oraz łada do obsługi klienta, panel jest również nieдоступny dla osób niewidomych i słabowidzących
7.	POWIATOWY URZĄD PRACY	ul. Daleka 11	są	jest, ale stromy	brak	jest	są	w windzie jest za wysoko panel sterowania, brak oznakowania dla niewidomych, panel do wyda- wania numerków nieдоступny dla osób niewidomych i słabowidzących
8.	KOMISJA DS. ORZECZNICTWA	ul. Daleka 11	są	jest	są, ale tylko do wejścia głównego	jest	są	w windzie brak oznakowania lub komunikatów dźwiękowych dla osób niewidomych i słabowidzących
9.	POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE	ul. Daleka 11a	są	jest	są, ale tylko do wejścia głównego	jest	są	w windzie brak oznakowania lub komunikatów dźwiękowych dla osób niewidomych i słabowidzących
10.	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	ul. 11 Listopada 33	brak	brak	brak	brak	są	
11.	DZIAŁ ŚWIA- DZEŃ RODZIN- NYCH OPS	ul. Składowa	brak	brak	brak	jest	są	obiekt jest dostosowany
12.	POWIATOWA KOMENDA POLICJI	ul. W. Bartniaka 19	są	brak	brak	jest	brak	brak windy w bu- dynku, platforma z zewnątrz jest, ale trudny dostęp i brak możliwości korzystania dla osoby na wózku bez opiekuna
13.	PROKURATURA REJONOWA	ul. W. Bartniaka 21/23	są	brak	brak	brak	są	brak windy, budynek nieдоступny dla osób na wózkach
14.	SĄD REJONOWY	ul. W. Bartniaka 21/24	są	jest, ale stromy	brak	brak	są	miejsca szerokie, ale wysoki kra- wężnik uniemożli- wia przejechanie osobnie na wózku, brak windy na wyższe kondy- gnacje

LP	URZĘDY I INSTYTUCJE	ADRES	SCHO- DY	POD- JAZD	DRZWI AUTOMA- TYCZNE	TOALETA DOSTO- SOWANA DLA OSÓB NIEPEŁNO- SPRAWNYCH	MIEJSCA PARKINGOWE WYZNACZONE DLA OSÓB NIEPEŁNO SPRAWNYCH	INNE
15.	POSTERUNEK ENERGETYCZNY	ul. Nowa 19	są	brak	brak	brak	brak	budynek niedo- stępny dla osób na wózkach
16.	GAZOWNIA	ul. Miła	są	brak	brak	brak	brak	budynek nieдоступny dla osób na wózkach
17.	ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	ul. H. Sienkiewicza 45	są	brak	brak	brak	brak	brak dostępu dla osób na wózkach, panel do wydawa- nia numerków nie- dostępny dla osób słabowidzących i niewidomych
18.	GRODZISKA SPÓŁ- DZIELNIA MIESZ- KANIOWA	ul. H. Sienkiewicza 45	brak	jest, ale stromy i do re- montu	brak	brak	są	brak windy, obiekt nieдоступny
19.	GRODZISKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA - ADMINISTRACJA	ul. Cicha	są	brak	brak	brak	brak	obiekt nieдоступny dla osób na wózkach
20.	GRODZISKA SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA - ADMINISTRACJA	u. E. Orzeszkowej	są	brak	brak	brak	brak	obiekt nieдоступny dla osób na wózkach
22.	WYDZIAŁ RODZINNY SĄDU REJONOWEGO	ul. Dworska	są	jest	brak	brak	brak	bardzo wysoki próg, bramka bez- pieczeństwa i brak windy uniemożli- wiają dostęp dla osób na wózkach
23.	RPGM	ul. Sportowa	są	brak	brak	brak	są	brak windy, wysoki krawężnik przy parkingu, domo- fon do kontaktu z pracownikami nieдоступny dla osób na wózkach
24.	PKP	ul. 1-go Maja	są	jest, ale stromy	brak	brak	są	wysokie okienka kasowe, wysokie krawężniki przy parkingu
25.	SANEPID	ul. Daleka 11	są	jest, ale trudny dostęp	brak	jest	brak	winda jest

Komenda Powiatowa Policji

Kasy PKP

Alior Bank

Stacja sanitarno-epidemiologiczna

2. ANKIETY DOTYCZĄCE DOSTĘPNOŚCI OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W MIEŚCIE GRODZISK MAZOWIECKI

Aby uważniej przyjrzeć się problemowi barier architektonicznych i w komunikowaniu się, w lipcu i sierpniu br. przeprowadzono anonimową ankietę wśród osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach pozarządowych, działających na terenie miasta, tj.:

- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Malwa +
- Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Grodzisku Mazowieckim
- Stowarzyszenie Przyjaciół Rodzin Niepełnosprawnych
- Środowiskowy Dom Samopomoc KSN AW w Podkowie Leśnej
- Dziewiarska Spółdzielnia Inwalidów Malwa oraz wśród osób niepełnosprawnych niezrzeszonych.

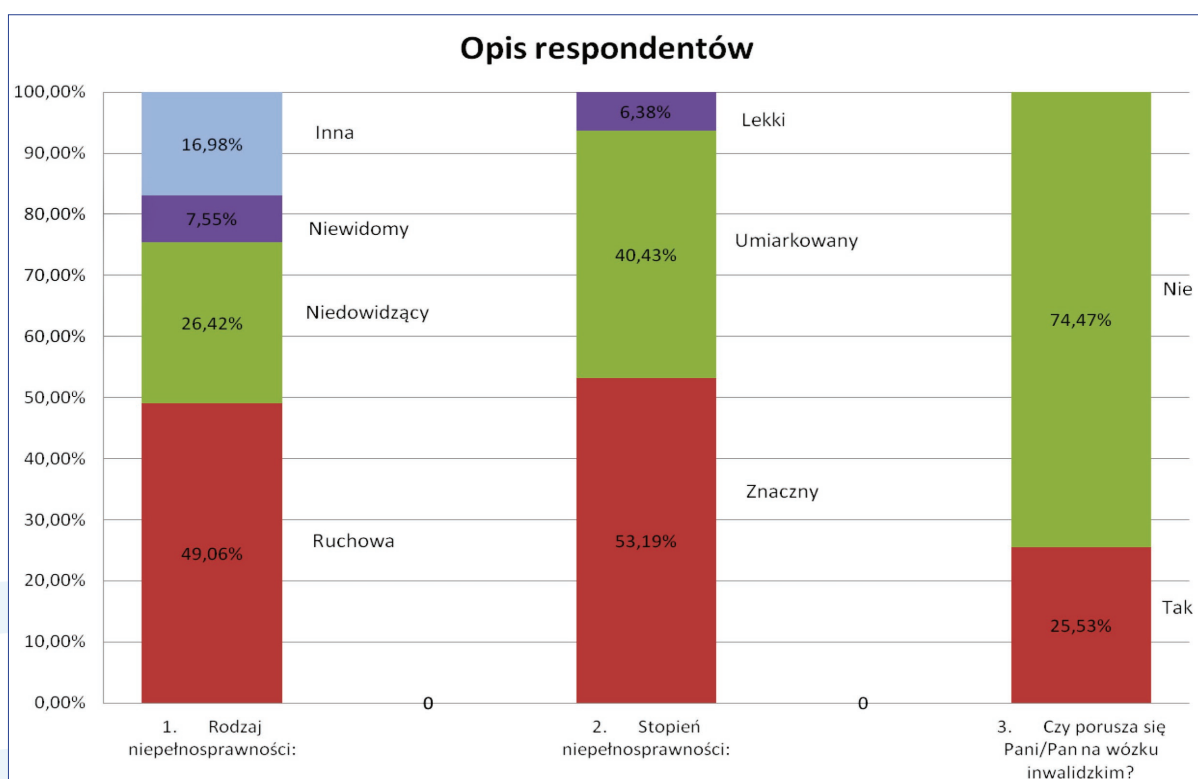
Ankietę wypełniło 96 respondentów.

Poniżej przedstawiono wyniki tych ankiet w ujęciu procentowym, w podziale na następujące zagadnienia:

1. opis respondentów zawierający rodzaj i stopień i niepełnosprawności,
2. aktywność ruchowa respondentów
3. ocena środków komunikacji miejskiej i podmiejskiej
4. ocena obiektów użyteczności publicznej
5. poczucie akceptacji społecznej

2.1 OPIS RESPONDENTÓW

Do analizy problemu niezbędne była opinia różnych grup osób niepełnosprawnych. Ankietę wypełniło 49,06% osób z niepełnosprawnością ruchową, 33,97% osób mających niepełnosprawność z tytułu wzroku oraz 16,98% z innymi niepełnosprawnościami. W tym 10,42% respondentów zaznaczyła więcej niż jedną odpowiedź. Więcej niż połowa respondentów (53,19%) zaznaczyła stopień niepełnosprawności jako znaczny, 40,43% umiarkowany, a 6,38% jako lekki. 25,53% badanych porusza się na wózkach inwalidzkich samodzielnie lub z pomocą osoby trzeciej.

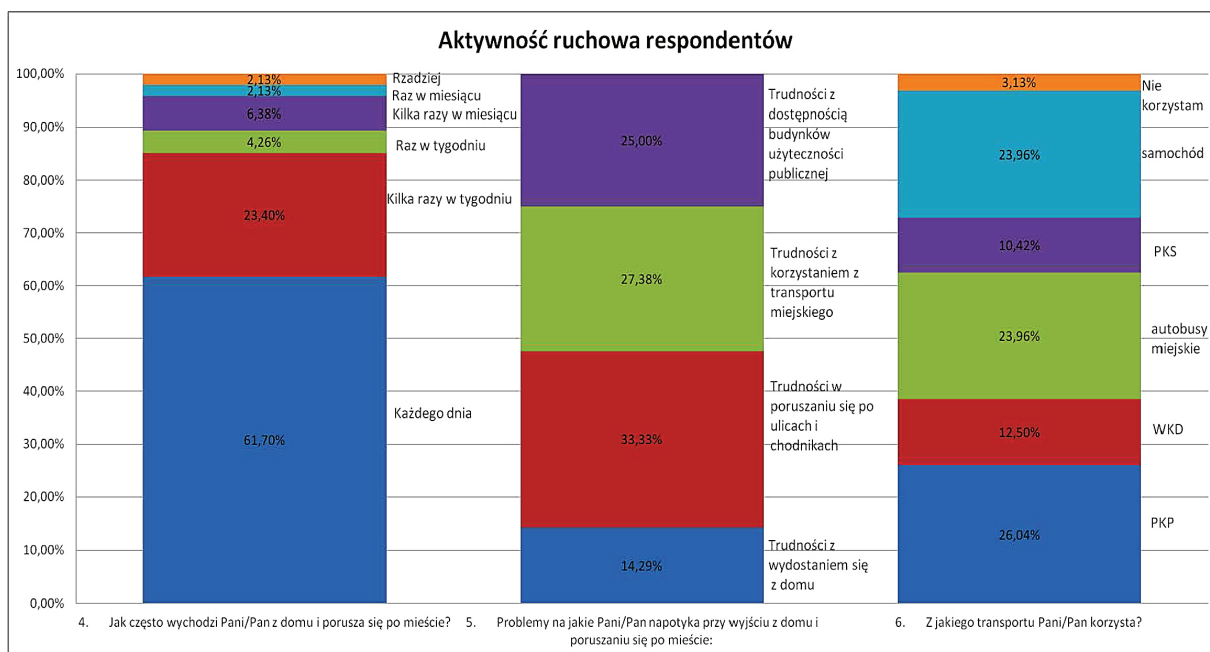

2.2 AKTYWNOŚĆ RUCHOWA RESPONDENTÓW

Pod pojęciem aktywności ruchowej przyjęto częstotliwość poruszania się po mieście, sposób poruszania się po mieście oraz najczęstsze problemy z tym związane.

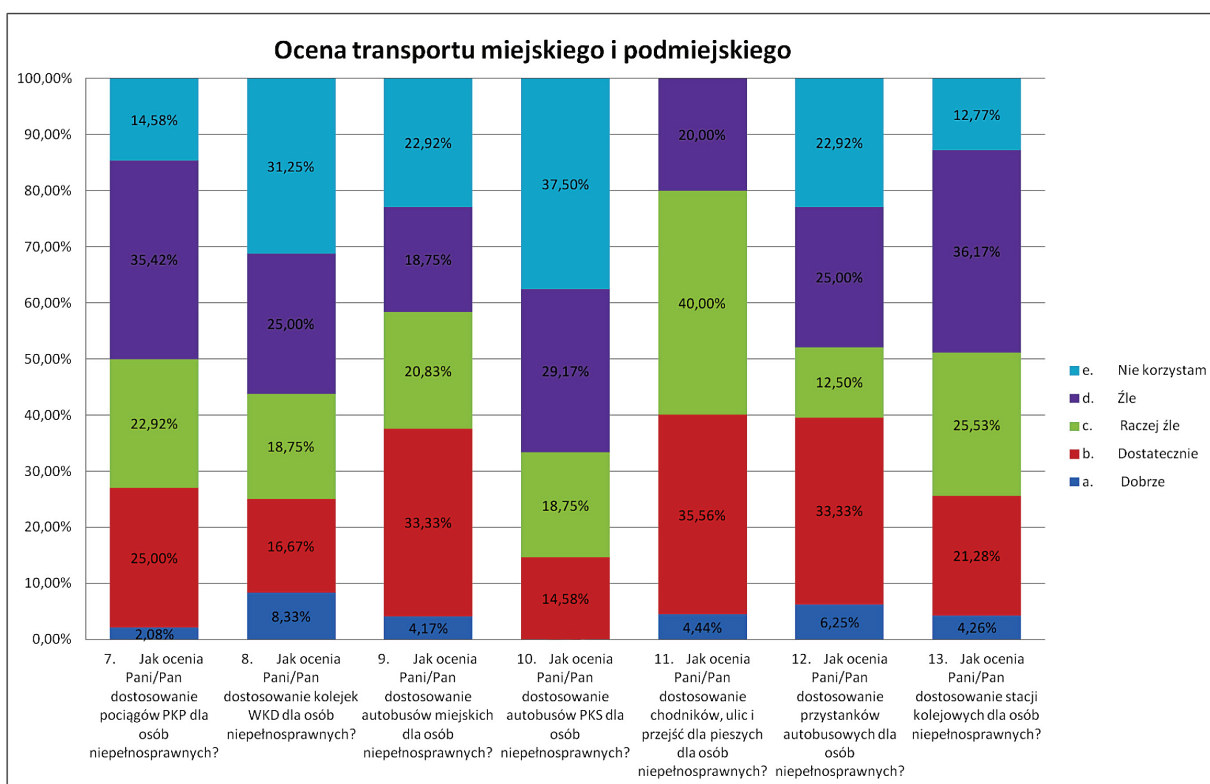
61,70% badanych wychodzi z domu każdego dnia, 23,40 % kilka razy w tygodniu, a pozostali rzadziej. Największe trudności (33,33%) niepełnosprawni Ci mieli przy poruszaniu się po ulicach. W pytaniu opisowym dotyczącym tego tematu często pisali o nierównych chodnikach i za wysokich krawężnikach. Chodniki są często dla nich za wąskie, a na przeszkodzie stoją nieprawidłowo zaparkowane samochody czy zbyt nisko umieszczone znaki drogowe i informacyjne. Jest to bariera zarówno dla osób poruszających się na wózkach, o kulach czy osób niewidomych i niedowidzących. Osoby słabowidzące skarżyły się również na niedostosowanie zejścia przy przejściach dla pieszych oraz brak oznakowań pierwszego i ostatniego stopnia na schodach, np. na dworcu PKP i przy „skarpie” na ulicy Sienkiewicza. Barierą okazuje się również zbyt mała ilość sygnalizacji dźwiękowej przy skrzyżowaniach oraz zbyt mało widocznie i za wysoko umieszczone przyciski sygnalizacji świetlnej.

Wśród respondentów najwięcej osób korzysta z transportu PKP (26,04%) oraz z autobusów miejskich i własnego samochodu (po 23,96%). Najrzadziej badani niepełnosprawni korzystają z autobusów PKS (10,42%) i kolejek WKD (12,50%). 3,13% badanych z transportu miejskiego i podmiejskiego oraz z samochodu osobowego nie korzysta wcale. Nie bez znaczenia jest tu dostępność tych środków komunikacji oraz rodzaj niepełnosprawności.

2.3 OCENA ŚRODKÓW TRANSPORTU

Tabor komunikacji miejskiej jest dostosowany dla osób poruszających się na wózkach, ale niedostosowany dla osób słabowidzących i niewidomych (brak komunikatów dźwiękowych). Rozkłady jazdy na przystankach umieszczane są zbyt wysoko i napisane zbyt małą czcionką, co stanowi barierę dla osób na wózkach i słabowidzących. Mimo tego, że budynek dworca PKP jest prawie dostępny dla osób na wózkach, to dostęp jest tylko do jednego z peronów. Część nowego taboru kolejek WKD jest dostosowana zarówno dla osób na wózkach jak i niewidomych oraz słabowidzących, ale niestety nie wszystkie przystanki na trasie są dostępne dla osób na wózkach (m.in. dworzec Warszawa Śródmieście WKD, Warszawa Ochota WKD). Autobusy podmiejskie PKS w ogóle nie są dostosowane dla osób niepełnosprawnych.

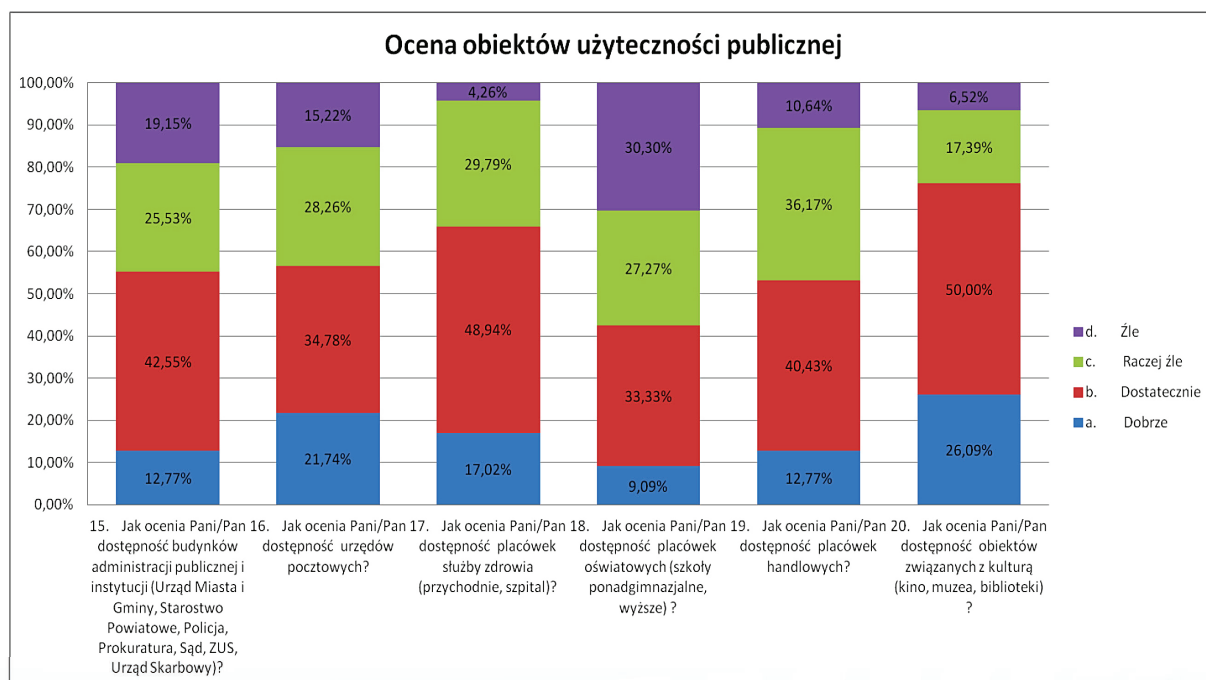
2.4 OCENA DOSTĘPNOŚCI OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Urzędy i instytucje publiczne spełniają istotną rolę w życiu mieszkańców miasta. Dlatego też funkcjonalność i dostępność do tych obiektów powinna być dla administratorów rzeczą najwyższej troski.

Niestety, z punktu widzenia osób niepełnosprawnych, szczególnie osób na wózkach, nie jest w naszym mieście idealnie. Wynika to zazwyczaj z braku możliwości technicznej i finansowej. Zdarza się to również z powodu braku należytej staranności w przestrzeganiu prawa budowlanego. Są również obiekty, w których niskonakładowe inwestycje pozwoliłyby zaspokoić potrzeby osób niepełnosprawnych. Do niechlubnych przykładów obiektów niedostosowanych

dla potrzeb osób niepełnosprawnych należy Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Jest on niedostępny dla osób na wózkach, trudno dostępny dla osób mających kłopoty z chodzeniem po schodach i praktycznie niedostępny do samodzielnego korzystania z panelu z ekranem dotykowym do wydawania numerków, dla osób niewidomych i słabowidzących. Do tej niechlubnej grupy należy również budynek, w którym mieści się Prokuratura Rejonowa i nowa (!) siedziba Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego, gdzie co prawda jest podjazd dla wózków, ale duży napis na drzwiach wejściowych „Uwaga! Wysoki Próg” odstrasza chętnych do wjazdu. Również ustawienie mebli w holu (zbyt wąska bramka bezpieczeństwa oraz ustawienie lad) powoduje, że osoba na wózku nie ma możliwości skorzystania z tej instytucji. Nie wspominając o braku możliwości dostania się na pierwsze piętro z powodu braku windy. Bardzo dobry lub dobry dostęp jest natomiast do takich placówek jak: Szpital Zachodni, Komisja ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Centrum Kultury, PCPR oraz Dział Świadczeń Rodzinnych.

Osoby wypełniające ankietę, w pytaniach dotyczących obiektów użyteczności publicznej, w większości oceniły je jako dostatecznie dostosowane (33,33% – 50%). Najmniej negatywnych ocen miały urzędy pocztowe (21,74% jako dobrze), obiekty służby zdrowia (17,02%), z pewnością ze względu na dobrze dostosowany Szpital Zachodni oraz obiekty związane z kulturą (26,09%), w związku z nowoczesnym Centrum Kultury. Najgorzej respondenci ocenili placówki oświatowe (30,30% jako źle) oraz budynki instytucji publicznej i urzędy (19,15%).

2.5 POCZUCIE AKCEPTACJI SPOŁECZNEJ

Na koniec ankiety zostało zadane pytanie dotyczące postrzegania osób niepełnosprawnych w mieście Grodzisk Mazowiecki. Choć większość na szczęście nie czuje się wykluczona (45,45%), a nawet 15,91% czuje się szanowana i akceptowana, to niepokojącym wydaje się, że aż 13,64% respondentów czuje się wykluczona. O tę właśnie grupę należałoby zadbać tworząc Grodzisk Mazowiecki bardziej przyjaznym dla wszystkich jego mieszkańców, również tych mniej sprawnych.

3. DOSTĘPNOŚĆ STRON INTERNETOWYCH DLA OSÓB NIEWIDOMYCH I SŁABOWIDZĄCYCH

Strony internetowe są integralną częścią kontaktu z mieszkańcami miasta. Osoby niewidome i słabowidzące powinny mieć jednakowy dostęp do informacji o mieście, o działaniu urzędów, komunikacji czy Kultury jak osoby pełnosprawne.

Dostępność stron przeprowadzono na przeglądarce Internet Explorer 8.

URZĄD MIASTA I GMINY	http://www.grodzisk.pl/	Dostępna, lecz po przekierowaniu na BIP, niedostępna.
CENTRUM KULTURY	http://centrumkultury.eu/	Dostępna. Wersja dla słabowidzących.
OŚRODEK SPORTU I REKREACJI	http://grodzisksport.pl/	Dostępna. Nie znaleziono informacji dotyczącej osób niepełnosprawnych.
STAROSTWO POWIATOWE	http://www.powiat-grodziski.pl/	Dostępna. Wersja dla słabowidzących.
SZPITAL ZACHODNI	http://www.szpitalzachodni.pl/	Dostępna.
POWIATOWY URZĄD PRACY	http://www.pupgm.internetdsl.pl/	Dostępna.
PCPR	http://www.pcpr.powiat-grodziski.pl/	Dostępna za wyjątkiem ogłoszeń itp. Z uwagi na pliki jpg. Wersja dla słabowidzących.
PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	http://www.pppgrodziskmazowiecki.szkolnastrona.pl/	W pełni dostępna.
MUZEUM W STAWISKU	http://www.stawisko.pl/	Mało dostępna – dużo nieopisanych odnośników – linków.
RADOGOSZCZ	http://willaradogoszcz.eu/	Dostępna.
PKS	http://www.pksgrodzisk.com.pl/	W miarę dostępna. Rozkłady jazdy niedostępne.
WKD	http://www.wkd.com.pl/	Dostępna, oprócz rozkładu jazdy.
OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	http://www.opsgrodzisk.pl/	Dostępna.
URZĄD MIASTA I GMINY – BIP	http://www.bip.grodzisk.pl/	Całkowicie niedostępna.
URZĄD STAROSTWA BIP	http://www.bip.powiat-grodziski.pl/	Dostępna, lecz dokumenty np. treści uchwał już są nie do odczytu. Jest wersja dla osób słabowidzących.

PODSUMOWANIE

Na całym świecie zwiększa się populacja osób starszych i osób mających problemy w poruszaniu się. Badania wskazują, że w 2030 r. około 20% populacji ludzi, będą stanowić osoby starsze, które przekroczą 60 lat. W Polsce około 5,5 mln obywateli to osoby uznane za niepełnosprawne, w tym 3,8 mln osób ma problemy w poruszaniu się⁴. Problemy niepełnosprawności i starzenia się społeczeństwa już są coraz bardziej zauważalne. Bardzo wiele osób ma ograniczenia fizyczne w poruszaniu się i dlatego projektowanie przestrzeni uwzględniające potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych jest koniecznością.

Wyrównywanie szans życiowych i zawodowych osób niepełnosprawnych wymaga podejmowania wysiłków w różnych sferach funkcjonowania człowieka. Osoba niepełnosprawna może być aktywna pod warunkiem wyeliminowania barier ograniczających tę aktywność.

Postęp medycyny sprawił, że leczenie i rehabilitacja niepełnosprawności przynoszą współcześnie efekty, o których nawet nie marzyły wcześniejsze pokolenia. Paradoks polega jednak na tym, że za sprawą postępu medycyny żyjemy także dłużej, niekiedy ze schorzeniami, które niegdyś były nieuleczalne. Nowe okoliczności wymuszają na projektantach przestrzeni publicznej, politykach społecznych oraz wszystkich innych odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji w sprawach publicznych branie pod uwagę potrzeb osób niepełnosprawnych i myślenia w kategoriach projektowania uniwersalnego.

Powyższa analiza powinna naświetlić problemy osób niepełnosprawnych oraz zainicjować kroki zmierzające do tego by można byłoby powiedzieć w niedalekiej przyszłości:

„GRODZISK MAZOWIECKIM – MIASTEM BEZ BARIER!”

⁴ Główny Urząd Statystyczny, Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna, dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r., <http://www.stat.gov.pl>.